

Præsentation af kilde 8

– Uddrag af politiinspektør Clausens rapport af 6. maj 1872 om mødet på Fælleden

Kildetype: Uddrag fra en intern politirapport fra 6. maj 1872 om begivenhederne den 5. maj 1872¹

Afsender: C. F. E. Clausen var den øverstkommanderende politiinspektør under slaget på Fælleden, og var på Nørre Fælled og i området hele dagen. Clausen havde også kontakt med resten af betjentene og husarerne, da han var en af de ansvarlige for politiindsatsen.

Datering: Rapporten om mødet på Nørre Fælled er skrevet den 6. maj 1872

Kontekst: Det er dagen efter afholdelsen af det forbudte fælledmøde, og politiet er i gang med at skrive rapporter om forløbet. Som øverstkommanderende politiinspektør rapporterer Clausen direkte til sin chef, Københavns politidirektør, Vilhelm Crone. Det er på Crones foranledning, at mødet på Fælleden er blevet forbudt og lederne af Internationale arresteret.

Kommentarer til kildetypen: En politirapport om et sagsforløb er en rutinemæssig opgave for en politiinspektør. Formålet med rapporten er dels at beskrive sagsforløbet, og dels at uddybe, hvordan inspektøren har løst den politimæssige opgave, der er blevet ham pålagt. Når rapporten er givet fra en underordnet til hans chef, bør man være sig bevidst om, at den underordnede kan have en tendens til at fremstille sig selv og sin indsats i et generelt positivt lys. Her bør man også undersøge, hvor højt oppe i det statslige hierarki, man befinder sig. Jo højere oppe, jo større tendens til at ville profilere sig og fremstille sin indsats særligt positivt. Finder der omvendt ikke nogen nævneværdig selvros eller overdrivelse af dramatikken sted, kan det indikere en troværdighed i fremstillingen; afsenderen vinder ikke noget på at fremstille sagen nøgternt, hvorfor en sådan sagsfremstilling tyder på, at det er beskrevet sådan, fordi det måske bare foregik på den måde. Videre bør man være opmærksom på rapportens interne karakter. Dvs. den omstændighed, at rapporten ikke er lavet til offentlig brug, men derimod som klassificeret dokument i statens sikkerhedsapparat. Det betyder, at oplysninger af upopulær karakter, f.eks. anvendelsen af brutal vold mod mødedeltagerne, som regel vil fremgå i disse rapporter, hvis de har fundet sted. Disse rapporter bliver netop ikke læst af samtidens offentlighed, som evt. kunne forarges over disse oplysninger.

¹ Uddraget er gengivet fra bogen *"Den internationale Arbejderforening for Danmark"* af Jens Engberg, Udgivet af Selskabet til forskning i arbejderbevægelsens historie (SFAH) i samarbejde med Arbejderbevægelsens Bibliotek og Arkiv (ABA) i 1985, s. 354-357

Præsentation af kilde 8

– Uddrag af politiinspektør Clausens rapport af 6. maj 1872 om mødet på Fælleden

Fokuspunkter til kilden

Hvordan beskriver Clausen slaget på Fælleden?

Hvilke befolkningsgrupper deltager i mødet, og hvem er det ifl. Clausen, som angriber politiet og husarerne?

Hvordan beskriver Clausen politiets og militæret håndtering af situationen?

Vurder om Clausens rapport er en god kilde til slaget på Fælleden ud fra faktorer som tendens, samtidighed, om der er tale om en øjenvidneberetning og forholdet mellem rapporternes afsender og intenderede modtager.

Uddrag fra Politiinspektør Clausens rapport af 6. maj 1872 om mødet på Fælleden

”Allerede Kl. 2 1/2 begyndte endel Mennesker at samle sig paa Blegdamsveien, hvorfor Politiassistent Thorsen med sin Deling blev beordret til at indtage Stilling paa Nørrefælled og drage Omsorg for at ingen Folkestimmel opstod paa Fælleden, samt at ligeledes Færdselen paa Blegdamsveien ikke standsedes ved Sammenstimlen af Mennesker. Politiassistent Thorsen udførte fra Begyndelsen med Lethed denne Opgave med Halvdelen af sit Mandskab. Folkemængden paa Blegdamsveien tiltog imidlertid mere og mere og blandedes Tid efter anden med mere og mere Pøbel. Da imidlertid Ritmester Neergaard ankom med sin Escadron medfulgte en stor Deel Dreng og det var kjendeligt, at en allerevde temmelig store Folkemængde standsede af Nysgjerrighed for at betragte Husarerne.” [....].

”Hele Blegdamsveien og Østerallee mod Trianglen, samt denne Plads var nu tæt besat med Mennesker, af hvilke den største Deel vare Dreng og Arbejdsfolk samt Pøbel, men blandt hvilke ogsaa fandtes mange Personer, der aabenbart kun vare tilstede af Nysgjerrighed. Pøblen hujede, peb og skreg, og haanede saavel Husarerne som Politiet ved Vittigheder og paa anden Maade, men navnlig Husarerne lede meget ved Pøblens Stenkast med Skjærver², af hvilke der desværre fandtes Oplag paa samtlige Veie.” [....].

”Ligesom disse Opstillinger vare udførte observeredes imidlertid fra Østerfælled en sluttet Masse af Mennesker at trænge frem fra Strandveien. Da bemeldte Masse trængte sig frem, sluttet og tilsyneladende i Orden og under Sang, sendte jeg en ridende Ordonants afsted for at see hvad det var for Folk. Da han nærmede sig opløstes imidlertid Massen og med Hvin og Skrigen forfulgte

² Vejene på det stykke af Fælleden var ved at blive bygget, hvorfor der lå skærvedynger/sten langs dem.

Præsentation af kilde 8

– Uddrag af politiinspektør Clausens rapport af 6. maj 1872 om mødet på Fælleden

Flokken ham tilbage. Da denne flok, der som det viste sig fornemmelig bestod af Læredrenge og Pøbel, imidlertid bestod af flere hundrede ja maaske tusinde Mennesker eller derover, turde jeg ikke rykke frem i Øster Alle førend Hoben var adsplittet for ikke at faae dem i Ryggen, men heldigvis var denne Pøbelsværm saa næsviis, paatrængende og uforskammet, at den dels frivillig, dels ved nogen Anmodning fra Politiets Side strømmede ned fra Østerfælled ud i Østerallee, og da jeg først havde den der, rykkede jeg frem efterfulgt af Ritmester Moltkes Escadron og ryddeliggjorde uden Magts Anvendelse Østerallee til Trianglen.” [....].